

ภาษาคน-ภาษาธรรม

นำเสนอเมื่อ : 30 ก.ค. 2552

คติ ๘ ภาษาคน-ภาษาธรรม...(พุทธทาส ภิกขุ)

ธรรมเป็นของยากที่จะแสดงให้เข้าใจ ยิ่งมีการใช้ภาษาในการสื่อสารแล้วยิ่งทำให้มีการตีความธรรมผิดไป จึงทำให้ทางไกลธรรมตัวแท้ ดังนั้นจึงหันมาเรียนรูการใชภาษาธรรม แทนภาษาคน

คติทั้ง ๘ นี้ ก็มีพูดอย่างภาษาคน หรือภาษาสมมติของชาวบ้าน นั้นอย่างหนึ่ง เมื่อพูด ภาษาธรรมของนักปราชญ์ของผู้รู้โดยแท้จริงนั้นก็อีกอย่างหนึ่ง

ของ ๘ อย่างนี้ ถ้าพูดอย่าง ภาษาชาวบ้าน ที่เขาพูดทางศีลธรรม ชักชวนให้กลัวบาปกลัวกรรม ตามแบบของชาวบ้านนั้น เขาก็พูด เป็นบ้านเป็นเมืองเป็นโลก

นรก ก็คือเมืองนรก อยู่ข้างใต้ลงไปนี่ ร้อนเป็นทุกข์.

เดรัจฉาน คือ โลกของสัตว์เดรัจฉาน: วัว ควาย ช้าง ม้า เป็ด ไก่.

เปรต คือ สัตว์ที่ผอมโซ เพราะความหิว เจ็บป่วย ร่างกายเปื่อยเน่าผู้ฟัง นี่เป็นพวกเปรต อยู่ในโลกที่มองเห็นได้ยากเหลือเกิน เพราะ

ไม่มีร่างกายที่ดูได้ง่ายๆ.

อสุรกาย คือ พวกที่ไม่เห็นตัวเลย ซ่อนตัวได้มิดชิด ไม่มีใครเห็นตัว เรียกว่า อสุรกาย นี้ภาษาชาวบ้านพูด แล้วเขียนรูปภาพตามผนังโบสถ์เป็นอย่างนี้.

แต่ว่า ภาษาธรรม นั้น หมายถึงอย่างหนึ่ง

คือ เป็นสภาพ เป็นภาวะ- ทางจิตใจ เพราะเป็น**ภาษาจิตใจ**

ก็ชี้ไปยังภาษาของจิตใจ หรือภาวะทางจิตใจ

นรก นี้คือ ภาวะที่กำลังร้อนใจ เป็นไฟเผาผลาญ อยู่ในตัวตน

เดรัจฉาน คือ ความโง่ ที่มีอยู่ในตัวตน เพราะ สัตว์เดรัจฉาน นั่นคือ โง่ ความโง่ นั้นมาอยู่ในตัวตน

โลกเดรัจฉาน มาอยู่ในใจคน ในตัวตน

เปรต คือ ความทะเยอทะยาน ความหิว ด้วยกิเลสตัณหา

ในนั้นในนี้ ในกามารมณ์ หรือ ในความหวัง อะไรก็ตาม

หวังจนนอนไม่หลับ หิวจนนอนไม่หลับ เปรียบเหมือนกับว่า มีปากเท่ารูเข็ม มีท้องเท่าภูเขา มันจะกินเขาไปให้ทันได้อย่างไร มันก็หิวเรื่อย.

อสุรกาย คือ ความกลัว ความกลัวเป็นปัญหาใหญ่ ครอบงำจิตใจ เหลือเกิน นี่คือ อสุรกาย หรือ โลกของอสุรกาย ที่มันอยู่ในใจคน

นี่พูดอย่างภาษาผู้รู้ ทั้ง ๔ อย่างนี้ ทุกคติทั้ง ๔ อย่างนี้

มีอยู่ในคน อยู่ในจิตใจของคน เมื่อพูดอย่างที่ชาวบ้านพูด คือ **ชาวบ้านเป็นผู้ที่เข้าใจเรื่องอย่างนี้ไม่ได้ ก็เลยพูดให้มันเป็นวัตถุ** เป็นโลกทางวัตถุขึ้นมา โลกนรก โลกเดรัจฉาน โลกเปรต โลกอสุรกาย อยู่ที่นี่ที่นี่ ทิศนั้นทิศนี้ มีอาการอย่างนั้นอย่างนี้ **โดยเฉพาะ โลกนรกอยู่ข้างล่าง ข้างใต้สุดลงไป มีหลายชนิด เหมือนกัน นรกสวนแตรอน ลวนแต่เจ็บปวด คือเด็ตรอนทั้งนั้น มันก็คือ คติที่จะต้องไปหรือการจะไป ไปสู่โลกนรกไปสู่โลกเดรัจฉาน ไปสู่โลกเปรต ไปสู่โลกอสุรกาย นี่ก็ต้องถือว่าผิด ไม่มีใครต้องการ ไม่มีใครปรารถนา ที่ไป ๔ แห่ง นี่เป็นทางผิด เรียกว่า **ทุกคติ**.**

ที่นี้ **สุคติ** ความเป็นมนุษย์เป็นเทวดา ๓ ชนิด รวมกันเป็น ๔ ชนิดนี้ เขาเรียกว่า **สุคติ** ยังนำไป หรือ มันชวนให้ไป.

สำหรับความเป็นมนุษย์ นี้ พูดตรงกัน คือในโลกอย่างมนุษย์นี้ แต่ภาษาชาวโลกภาษาโลก เอาตัวแผ่นดินโลกนี้ เอาตัวคนที่สักว่าเป็นคนนี้เป็นมนุษย์โลก แต่ภาษาธรรมะ เขาเอาความหมาย หรือ คุณสมบัติของความเป็นคนว่าเป็นมนุษย์ ว่าเป็นคนอย่างเมื่อคุณบวช ถูกถามว่าเป็นมนุษย์หรือเปล่า นี่มีความหมายพิเศษ เห็นอยู่โตงๆ ว่า รูปร่างเป็นมนุษย์ ทำไมยังถามว่า เป็นมนุษย์หรือเปล่า? ขอนี้ไปถึง คุณสมบัติอย่างมนุษย์ ความรู้สึกอย่างมนุษย์ ความต้องการอย่างมนุษย์ คุณมีหรือเปล่า? นั่นแหละ คือ **ความเป็นมนุษย์**

มนุษย์ในภาษาธรรม มันหมายถึงอย่างนี้

ไม่ใช่ หมายถึง เกิดมาจากรูปร่างอย่างนี้ หรือว่าอยู่ในโลกนี้.

ที่นี้ เทวดาในกามโลก ตามภาษาคุณ ก็มีข้างบน เป็นสวรรค์ เป็นนิมาน มีเทวบุตร มีนางฟ้า มีพระอินทร์ อะไรก็แล้วแต่ คือว่า เป็นกลุ่มของสัตว์ที่ สนุกสนาน สบาย สวยสด งดงาม อะไรนี้ นี่ภาษาโลกๆ ภาษาคุณ ภาษาธรรมะ ภาษาของสติปัญญา ก็คือว่าภาวะที่กำลังสมบูรณ์ ด้วยกามารมณ์ คือของถูกอกถูกใจ ในเวลาใดเป็นอย่างนั้นเวลานั้น เรียกว่า เป็น**สวรรค์ชั้นกามาวจร** ในจิตใจของคนนั่นเอง

เมื่อคนบางคน หรือว่า บางขณะก็ตาม เขามีโอกาสที่จะมี ความเพลิดเพลิน อยู่ด้วยกามารมณ์ เวลานั้น ขณะนั้น ที่นั้น เขาก็เป็นเทวดา ประเภท **กามาวจรเทวดา** ที่สูงขึ้นไป เป็น รูปพรหม นั้น เป็นเทวดาที่ไม่แตะต้อง กามารมณ์ อยู่ด้วยวัตถุ รูปธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่บริสุทธิ์ เพลิดเพลินอยู่กับสิ่งนั้น ภาษาคนก็พูดไว้เป็นโลกอีกโลกหนึ่ง สูงขึ้นไปอีก สูงขึ้นไปจากโลก อย่างที่เป็นอย่าง กามารมณ์นั้น แต่ถาเป็น**ภาษาจิตใจ** ก็หมายถึง จิตใจในบางครั้ง มันเกลียดกามารมณ์ จิตใจสูง

เกินกว่าที่จะไปรัก กามารมณ์ ในบางขณะของคนเรา นี้ ภาวะจิตอย่างนั้น เรียกว่า รูปพรหม เป็นไฉนอยู่ๆ ชั่วขณะก็ยังมี หรือ มันจะเป็น จันตลอคชีวิต ก็ได้ สำหรับบางคน อยู่ไฉนด้วยความผาสุก ไม่เกี่ยวของกามารมณ์ จันตลอคชีวิต จะอยู่ด้วย วัตถุสิ่งของ ที่เป็นที่พอใจ หรือว่า อยู่ด้วยสมาธิ ที่เกิดมาจาก รูปธรรม ที่เป็นอารมณ์ สบายอยู่ด้วยสมาธิ อย่างนั้น ก็เรียกว่า รูปพรหม

เทวดาอันสุดท้าย ก็เป็น อรูปพรหม คล้ายๆ กัน แต่ไม่เอาสิ่งที่มีรูป เป็นที่เพลิดเพลีน เอาสิ่งที่ไม่มีรูป เป็นนามธรรม ที่เกี่ยวกับสมาธิ หรือ สมาบัติ เขาเอาความว่างเปล่า ไม่มีอะไร เป็นอารมณ์ ของสมาธิ แล้วจิตหยุดอยู่ด้วยความพอใจ ในความเป็นอย่างนั้น มันก็สบายถึงที่สุด สูงสุดไปตามแบบของเขารวมความแล้วก็ว่า ภาพดอยงามภาษาคน ภาษาชาวบ้าน ก็เป็นวัตถุ เป็นโลก เป็นบ้าน เป็นเมือง ทั้ง ๘ แห่งนี้ ภาพดอยงาม ภาษาธรรม ภาษาจิตใจ ก็คือ ภาวะของจิตใจ ๘ ชนิด ที่มีอยู่ใน จิตใจของคน คนนี้ มันเป็น เหมือนกับ มิเดียม ตรงกลาง จะเปลี่ยนเป็นอย่างไร ก็ได้ ในที่สุด นับตัวเอง เข้าไปด้วย ก็เลยเป็น ๘ อย่าง ถ้าจะเอาความหมาย ให้ชัดเจน เฉพาะมนุษย์ นี่ก็คือ มนุษย์นี้ต้อง ลำบากพอสมควร เพื่อจะแลกเอา กามารมณ์ เอาสิ่งที่ตัวรัก ตัวชอบใจ นี่เป็นมนุษย์ แต่ถ้าเป็นเทวดา ไม่ต้องอาบเหงื่อ ต่างน้ำ เหมือนมนุษย์ ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อย เพื่อแลกกามารมณ์ นี่มีบุญมาก มีเหตุปัจจัย ที่ทำไว้อย่างนั้น.....



ความสุข เริ่มต้นมาจากหัวใจ...

คัดจาก หนังสือ ธรรมานุกรมธรรมโฆษณ์ ฉบับประมวลธรรม เล่ม ๒ เรียบเรียงโดย
นาย พันิจ ริกทองหล่อ พิมพ์ ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๔๐ โดย ธรรมทานมูลนิธิ
ขอบพระคุณที่มาข้อมูล www.pantown.com